

**ΤΜΗΜΑ Α΄: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Πληροφορίες: Παναγιώτης Πήλιουρας

Τηλ. Γραφείου: 2131335 301

**ΤΜΗΜΑ Β΄: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΥΛΙΚΟΥ**

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ,
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ (STEAM)**

Πληροφορίες: Πολυξένη Μπίλλα, Τραμπίδου Γεωργία

Τηλ. Γραφείου: 2131335 351, 207

Θέμα: Απάντηση στη με αρ. πρωτ. 1481/01-11-2023 Ερώτηση της Βουλευτού του κόμματος «ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία» κ. Ουρανίας Θρασκιά προς τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, με θέμα «Αναγκαία η εξασφάλιση δημιουργικής εκπαίδευσης»

Σχετ.: Το από 2-11-2023 διαβιβαστικό ηλεκτρονικό μήνυμα του Αυτοτελούς Τμήματος Κοινοβουλευτικού Ελέγχου του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. που αφορά τη με αρ. πρωτ. 1481/01-11-2023 Ερώτηση η οποία κατατέθηκε στη Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου της Βουλής των Ελλήνων.

Βάσει εισήγησης της κ. Γεωργίας Πετροπούλου, Συμβούλου Α΄ του ΙΕΠ, και των κ.κ. Μαρίας Αγγελιδάκη και Σοφίας Σταυροπούλου, Συμβούλων Β΄ του ΙΕΠ

Ι. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΣΗΣ

Με το ανωτέρω σχετικό διαβιβάστηκε στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής η με αρ. πρωτ. 1481/01-11-2023 Ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από τη Βουλευτή του κόμματος «ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία» κ. Ουρανία Θρασκιά προς τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, με θέμα «Αναγκαία η εξασφάλιση δημιουργικής εκπαίδευσης». Η Βουλευτής υποστηρίζει ότι στην παρούσα χρονική στιγμή προάγεται η ψηφιοποίηση και διευκόλυνση του εκπαιδευτικού πλαισίου έναντι της διαμόρφωσης δημιουργικού σχολείου και για τον λόγο αυτό θεωρεί επιτακτική την ανάγκη για την προώθηση της δημιουργικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες. Υπενθυμίζει δε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία διεκδικεί την επαναφορά στο πρόγραμμα του Γενικού Λυκείου των μαθημάτων των κοινωνικών επιστημών και της καλλιτεχνικής παιδείας. Στη συνέχεια, η Βουλευτής επισημαίνει τα αίτια που έχουν οδηγήσει σε υπάρχοντα προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς την αναγκαιότητα της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση. Τέλος, αναφέρεται στη δημιουργικότητα σε συνάρτηση με την εκπόνηση των νέων Προγραμμάτων Σπουδών και τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων και θέτει τα κάτωθι ερωτήματα:

Βάσει των παραπάνω, Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

«1. Σε ποιες συγκεκριμένες και άμεσες ενέργειες προτίθεται να προβεί για την ενίσχυση της δημιουργικότητας των μαθητών, πέραν της στείρας ψηφιοποίησης συστημάτων και γραφειοκρατικών διαδικασιών του εκπαιδευτικού μας συστήματος;

2. Πώς, σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο έχει αξιοποιηθεί το υπάρχον δεσμευτικό ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πλαίσιο;»

II. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Κατά λόγο αρμοδιότητας του ΙΕΠ σας ενημερώνουμε για τα εξής:

Ως προς το ερώτημα 1 για τις ενέργειες σχετικά με «*την ενίσχυση της δημιουργικότητας πέραν της στείρας ψηφιοποίησης συστημάτων και γραφειοκρατικών διαδικασιών*», επισημαίνεται ότι η ιδέα της καινοτομίας και δημιουργικής μάθησης δίνει έμφαση στην ολιστική και συστημική φύση αυτών των περιβαλλόντων, ώστε τα μαθησιακά και παιδαγωγικά τους αποτελέσματα να ευνοούν την καινοτομία. Η έννοια της δημιουργικής μάθησης είναι πολυδιάστατη και αναφέρεται κυρίως στο περιεχόμενο και στα Προγράμματα Σπουδών, στις μαθησιακές πρακτικές, στην οργάνωση, την αξιολόγηση, αλλά και στη συνδεσιμότητα και τις υποδομές, συμπεριλαμβανομένης και της ψηφιοποίησης. Το ΙΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα καλλιέργειας των δεξιοτήτων ζωής των μαθητών/-τριών, καθώς και των δεξιοτήτων που τους/τις καθιστούν ενεργούς πολίτες, έχει εισαγάγει σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης την καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων που στοχεύουν στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της φαντασίας.

Η δημιουργικότητα στην εκπαίδευση είναι μια έννοια που διατρέχει ολόκληρη την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και αυτό φαίνεται μέσα από τα Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων και μέσα από το καινοτόμο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, που εισήχθη (ΦΕΚ Β' 3567/04-08-2021) στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού και του Γυμνασίου κατά το σχ. έτος 2021-2022. Το εν λόγω πλαίσιο χαρακτηρίζεται από καινοτομία, πολλαπλότητα, ευελιξία και δημιουργικότητα, για να πραγματοποιηθεί το όραμα για τον πολίτη του 21^{ου} αιώνα και τις δεξιότητες που χρειάζεται να έχει. Οι Θεματικές Ενότητες, που περιέχονται στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, προκύπτουν από τους Παγκόσμιους Δείκτες της Αειφόρου Ανάπτυξης και ένας από τους τέσσερεις (4) θεματικούς τους κύκλους επικεντρώνεται στη δημιουργικότητα [Θεματικός κύκλος (δ): «Δημιουργώ & Καινοτομώ - Δημιουργική Σκέψη & Πρωτοβουλία»].

Μια άλλη σημαντική καινοτομία των Εργαστηρίων, η οποία ενισχύει τη δημιουργικότητα, είναι η δυνατότητα που παρέχεται στους μαθητές και στις μαθήτριες αλλά και στους/στις εκπαιδευτικούς να επιλέξουν μέσα από την πολλαπλότητα εκπαιδευτικών μεθοδολογιών (Project Based Learning, Παιχνίδι ρόλων, Τέχνες, Ομαδική – συνεργατική μέθοδος, Ανεστραμμένη τάξη, Κατασκευές – παιχνίδια, Θεατρικά δρώμενα κ.ά.). Υλικό για την υλοποίηση των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων έχει αναρτηθεί στο ψηφιακό αποθετήριο του ΙΕΠ. Πρόκειται για έναν μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που προάγουν τη δημιουργική σκέψη, την καινοτομία, την πρωτοτυπία, καθώς και την κατασκευή εναλλακτικών περιβαλλόντων μάθησης, με τη μορφή ανοιχτών Προγραμμάτων Σπουδών (<https://iep.edu.gr/el/psifiako-apothetirio/skill-labs>) προσδίδοντας στον μαθητή και στη μαθήτρια τον ρόλο του/της δημιουργού νέας γνώσης και πολιτισμού.

Τέλος, με τη συγγραφή και επικαιροποίηση των νέων Προγραμμάτων Σπουδών (<https://iep.edu.gr/el/nea-programmata-spoudon-arxiki-selida>) επιδιώκεται περαιτέρω η ενίσχυση της δημιουργικότητας των μαθητών/-τριών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες με βάση τους οριζόντιους προσανατολισμούς συγγραφής τους οι οποίοι είναι:

α) η απόκτηση δεξιοτήτων αναστοχαζόμενων ανθρώπων που μαθαίνουν πώς να ερευνούν και πώς να γίνονται δημιουργικοί και αποτελεσματικοί αλλά και β) η καλλιέργεια δεξιοτήτων με τις οποίες θα μπορούν να αξιοποιούν τις κεκτημένες γνώσεις τους και να παράγουν νέα γνώση.

Τόσο ως προς το ερώτημα 1 για τις ενέργειες σχετικά με «την ενίσχυση της δημιουργικότητας πέραν της στερείας ψηφιοποίησης συστημάτων και γραφειοκρατικών διαδικασιών», **όσο και το ερώτημα 2** «με ποιον τρόπο έχει αξιοποιηθεί το υπάρχον δεσμευτικό ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πλαίσιο», το εκπαιδευτικό πλαίσιο όπως διαμορφώνεται την παρούσα χρονική στιγμή προάγει τον ψηφιακό εγγραμματοισμό όλων των μαθητών/-τριών, ενώ ταυτόχρονα προωθεί τη δημιουργική εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες, σύμφωνα με το υπάρχον δεσμευτικό ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Πιο συγκεκριμένα, η γενικότερη αναβάθμιση της εκπαίδευσης για τη διαμόρφωση των αυριανών πολιτών αυτής της χώρας, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, είναι απολύτως αναγκαία και τεκμηριώνεται στους στόχους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 & 2 του άρθρου 16 του Συντάγματος οι οποίοι αναφέρουν ότι: «Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας, άρθρο 16, παράγραφος 1: “Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα.” Παράγραφος 2: “Η ίδρυση και λειτουργία ιδρυμάτων εκπαίδευσης και πολιτισμού είναι ελεύθερη και υπό την επιτήρηση του Κράτους. Η κρατική επιτήρηση των ιδρυμάτων αυτών δεν ασκείται παρά μόνο για τη διασφάλιση της τήρησης των νόμων και των κανονισμών περί εκπαίδευσης και πολιτισμού, της προστασίας της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας των πολιτών».”

Η ανάγκη αναβάθμισης της παιδείας ως προς το πλαίσιο του ψηφιακού εγγραμματοισμού γίνεται επιτακτική, διότι η Ελλάδα παρουσιάζει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις στην ευρωπαϊκή κατάταξη του 2018 (27η θέση στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης), όπως καταγράφηκε από τον δείκτη DESI 2018 (https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/el-desi_2018-country-profile-lang_4AA59C97-CC3B-7C25-9CE4F07248577AD8_52343.pdf, σελ. 2).

Επίσης, αυτό καθίσταται σαφές σύμφωνα με τη Βίβλο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2021, η οποία αναφέρει ότι: «το 30% του ελληνικού πληθυσμού δεν διαθέτει καμία ψηφιακή δεξιότητα, ενώ το 20% έχει ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο» (https://digitalstrategy.gov.gr/website/static/website/assets/uploads/digital_strategy.pdf, σελ.106). Επιπρόσθετα, σε έκθεση του ΟΟΣΑ (OECD Skills Outlook 2019: Thriving in a Digital World, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/df80bc12-en>, σελ. 135 και εξής), υπογραμμίζεται η ανάγκη σύνταξης εκπαιδευτικών πολιτικών ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων που μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών και να καταπολεμήσουν τις ανισότητες που προκύπτουν όχι μόνο από την πρόσβαση στην τεχνολογία αλλά όλο και περισσότερο από την ικανότητα χρήσης αυτής. Στη σχετική οδηγία του ΟΟΣΑ (σελ. 11), χαρακτηριστικά αναφέρεται: «Οι νέες ψηφιακές τεχνολογίες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ICTs), η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική, αναδιαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ζουν, εργάζονται και μαθαίνουν».

Επομένως, σε αυτή τη βάση προέκυψε η προτεραιότητα στη διδασκαλία μαθημάτων ψηφιακού εγγραμματοισμού στη βαθμίδα του Λυκείου. Επισημαίνεται δε ότι ο συγκεκριμένος αναπροσανατολισμός της εκπαίδευσης είναι σύμφωνος με τα νέα επιστημονικά δεδομένα και τον ευρωπαϊκό σχεδιασμό, καθώς ακολουθεί τη Βίβλο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΦΕΚ Β' 2894/5-

7-2021) στην οποία αναφέρονται ως βασικοί στόχοι για την παιδεία η ψηφιακή κουλτούρα μάθησης, η διασύνδεση με την αγορά εργασίας, η διεθνοποίηση, καθώς και η εξωστρέφεια.

Από την άλλη μεριά, η καλλιτεχνική παιδεία αποτελεί έναν από τους κεντρικούς άξονες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τα καλλιτεχνικά μαθήματα διδάσκονται υποχρεωτικά σε όλους τους/τις μαθητές/-τριες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης για 18 διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως στη βαθμίδα του Δημοτικού και για 6 διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως στη βαθμίδα του Γυμνασίου. Σημειώνεται ότι, σε ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, ο διδακτικός χρόνος για μαθήματα καλλιτεχνικής παιδείας κατανέμεται κυρίως στα χρόνια της δημοτικής εκπαίδευσης και όχι της δευτεροβάθμιας. Ειδικότερα για τη βαθμίδα του Λυκείου, στη χώρα μας η καλλιτεχνική παιδεία προάγεται μέσα από την υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων και προγραμμάτων (εγκύκλιος Φ.11/122917/Δ7/30-10-2023) στη θεματολογία των οποίων περιλαμβάνονται οι τέχνες όπως: Μουσική, Χορός, Κινηματογράφος, Φωτογραφία, Εικαστικές τέχνες, Θέατρο, Θεατρικά κείμενα, Θέατρο σκιών, Κουκλοθέατρο. Ακόμα πιο ειδικά, στο ΕΠΑ.Λ. λειτουργεί η ζώνη δημιουργικών δραστηριοτήτων, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές/-τριες μπορούν να αξιοποιήσουν βιωματικά τις δεξιότητές τους μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί από την κάθε σχολική κοινότητα. Επίσης, λειτουργούν Μουσικά και Καλλιτεχνικά Σχολεία (Γυμνάσια και Λύκεια) τα οποία στοχεύουν στην αισθητική καλλιέργεια των μαθητών/-τριών, καθώς και στην ενθάρρυνση και την στήριξη του ενδιαφέροντός τους για τις τέχνες.

Εκτός από όλα τα παραπάνω, τα οποία αναφέρονται στους τρόπους εφαρμογής της δημιουργικής εκπαίδευσης, τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (εγκύκλιος υπ. αριθμ. Φ.11./122917/Δ7/30-10-23) αφορούν και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, σε πολιτιστικά θέματα, στην αγωγή υγείας καθώς και στην αγωγή σταδιοδρομίας και ενισχύουν το πλαίσιο της δημιουργικής εκπαίδευσης. Έτσι, καθίσταται σαφές ότι το σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο της χώρας μας συγκροτείται αφενός σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και αφετέρου προσπαθεί να ακολουθήσει τις νέες επιστημονικές εξελίξεις και τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Τραμπίδου Γεωργία
Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Συντονίστρια Μονάδας
Φυσικών Επιστημών,
Τεχνολογίας, Μαθηματικών
και Τεχνών (STEAM)

Μπίλλα Πολυξένη
Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Προϊσταμένη Τμήματος Β'
Προγραμμάτων Σπουδών και
Εκπαιδευτικού Υλικού

Πήλιουρας Παναγιώτης
Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Προϊστάμενος Τμήματος Α'
Εκπαιδευτικής Καινοτομίας
και Ενταξιακής Εκπαίδευσης